

tot que es relacioni amb el ll. ant. *hirtus* que no ha deixat rastre en romànic: en català és hirsut. No pensem en res pròpiament aràbic: car davant *r* tota *i* s'hi pronuncia *e* (i ni tan sols hi existeixen arrels *yr̄t* o *yr̄t*).

ISANTA i ISOT

ISANTA és una quadra o llogaret antic, avui reduït a veïnat, agre. al mun. de Ladurs (Solsonès), pocs k. al Nord del cap d'aquest terme. La *GGC* (p. 601) cita, entre els veïnats de Lladurs, els més coneguts *Cinca*, *Fàbrega*, *Isanta*, *Riart*, *la Salada*, *Cirera* i *Terrassola*; hom diu que el senyoriu d'Isanta pertanyia al Capítol catedralici de la Seu. Madoz diu que «Ladurs confina por Norte con *Isanta*, una hora». Jo he oït la pron. *izánta* en aquella rodalía.

MENCIONS ANT. que copio de docs. de l'Arx. de Solsona. 990: *Isanta* --- *Kanavita* --- ('Canalda'); 1001: els mateixos llocs; 1026: «in com. Orgellesis Villa Rubia --- in *Riardo* --- in ipso alaudē de *Isanta* (bis) --- afr. *Or. Rivo Picino*; Mer.: P. Avardo; Occ.: Moral de ipsas Esplugas; Circii: grado de Archas; --- alaudē de *Riardo*, vel de *Isanta*, afr.: Plano de Sari.» 1067: Com. Urgel in lo. q. v. *Riard* vel in *Isanta* --- afr. *Timoneda*, Sta. Ma. de Ladurç; Occ.: Jou ---.

D'aquesta cita i de la següent, resulta que era cap al Nord de la ciutat de Solsona, tirant cap a Odèn i afrontant amb Ladurs i Timoneda, i pel Sud amb la *Llena* i *Terrassola*; 1074: --- Lene --- Terraçola--- afr. N.: Oden et <*Is>anta*»; 1176: «la Torre de Sta. Ma. de Negu ('Torredenegó') fou cedida poc després per Arnau de *Isanta*» (MiretS, *Templ.* p. 153).

En coincidència amb la indicació de Madoz, en concloem, pel fet d'anar citada en sèrie amb Canalda, repetidament (990 i 1001) i tirant a Odèn, que és uns 5 k. al Nord del cap del te. de Ladurs, i en el camí cap aqueixos dos pobles.

ISOT. No sols la semblança entre els dos noms, sinó el fet de trobar-se també aquest en la zona de l'Alta Catalunya entre el Segre i el Cardener, aconsella tractar dels dos llocs i noms juntament. D'*Isot*, però, no tinc notícies modernes, si bé n'abunden les medievals.

El dóna Miret com un priorat o comanda dels Hospitalers: «prop del poblet de Bellfort (de la Baronia de Rialb) existia el priorat o casa de St. Salvador d'*Isot* ---; a fi del S.XII ja tenia categoria de comanda de l'Hospital --- El 1200 P. de Rivet, vice-comanador d'*Isot*, protestà a Bellfort d'un incident---. Des de 1202 i de 1207, parlant de Gombau de Ribelles: «ad Sti. Salvatoris de *Isot*, --- la casa d'*Isot* era regentada pel mateix comanador de Costoja y de Berga» (MiretS., *Templ.* 192-3).

1202: «Sto. Salv. d'*Isot* --- castrum de *Todela* ---

afr. amb *Artesa*, al SE *Ladoncell* i *Marchoval* --- posse --- Joh. sacerdotis et Agnetis sororis de *Viduis* ['Vilves'], coram fratri R. d'*Agna*» (Miret *o.c.* 202); 1203: junt amb *Tolustre* (te. de Gavarra. 20 k. dret al N. de Ponts) (Miret, p. 210). 1221: reg.: *Isot* --- lo castell de *Carreu* --- (Miret, p. 360); 1236: «frater Ramon de Liri, preceptor domus *Costoge* et *Isot* et *Berge*» (Miret, p. 124); 1249: «d'*Isot*» junt amb Paracolls (*Rialb*) (Miret, 211); 1261: Geralla de *Paracolls* comandatrix Sti. Salv. de *Isot* et de *Grailone* ['Grealó'] --- *Issot* ---» (Miret, 211); 1263: el preceptor «*Custoge* et *Isot*» actua amb consell de soror Guiralda de Paracolls (Miret, 211).

De les afrs. del doc. de 1202, resulta que era a l'esq. del Segre (com tots aquests llocs, *Seró*, *La Donzell*, *Marcovau*, *Artesa*), i també ho són *Vilves* i *Tudela*, i *Grealó* del doc. de 1261; si bé també va citat junt amb *Anya*, amb *Bellfort* de Rialb, i amb *Paracolls* (també de Rialb), que són a la dreta del riu; però com que no diu que hi afrontin, i tots ells ja són a la vora del Segre, si bé més al Nord, una dotzena de k., això només és indicatiu que era més cap a la latitud d'aquests, si bé a l'esq. del riu: *Tolustre* és encara uns 15 k. més al Nord.

En total es dedueix que devia ser cap a Oliola o Ponts, en aquelles turonades (com escau a una plaça forta). O sigui entorn de 50 o 60 k. al SO. d'Isanta.

És una conjectura plausible suposar que algun dels antiquíssims camins de carena conduïts, des de cap a Ponts, per *Isot*, seguint les serres, per *Madrona* i Castellar de la Ribera, a *Terrassola* i *Isanta*, i des d'allà, per dalt de la serra, arribaria a *Canalda* (segons l'indici dels docs. de 990 i 1074), i al *Call d'Odèn*, per on les ramades tramunten el Port del Comte, cap a La Vansa, Tuixén i l'Alt Urgell. De l'antigor remota del camí ramader o carrerada entorn de Lladurs, n'he donat cita i proves a l'art. de *Cinca*, nom d'un altre dels veïnats de Lladurs.

ETIM. Quant a l'arrel ISA- podem limitar-nos a referir-la al tipus ibero-basc de *Isavarre*, *Isil*, *Isòvol*, *Ison*, *Isona*, *Isort*, *Isàvena*, que ja vam enllaçar amb *Isanta* en *E.T.C.* I, 186. Però el fet de lligar-ho amb un camí antiquíssim, com els que han donat el membre -BITA de l'ètimon de *Canalda* (abans *Kanávita*, en combinació amb CANNA, al-lusiu al *Call d'Odèn*), i els de tota la sèrie explicada a l'art. *Galleuda*, sugereix que aquí també entri el nom basco-ibèric del camí, en una de les seves variants: -BITA / -BITE / -BIDE.

Isanta, doncs, podria resultar d'una base ISÁ-N-BITA. I *Isot* d'un ISÁ-BITE: que, vocalitzat primer *Isaude, podia acabar en *Isod*, -ot: amb tardana catalanització total de *au* → *o*.

En ISA-N-BITA s'intercalaria la -N- unitiva que constatem en la base bascoide ESE-N-EGI-A > *Saneja* (Cer-